

5. Про організацію інформування суспільства щодо діяльності органів прокуратури України: наказ Генерального прокурора України від 18 вересня 2015 року № 218 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile
6. Коліушко І.Б. Електронне урядування – шлях до ефективності та прозорості державного управління / І.Б. Коліушко, М.С. Демкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.isu.org.ua>
7. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1699-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 46. – Ст. 204.

Мартинюк О. Г.

заступник прокурора Хмельницької області

МЕНЕДЖМЕНТ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ

Розпочинаючи розгляд питань менеджменту, приведемо позицію І.Г. Шавкуна, який зазначає, що філософський аналіз сучасного стану явища менеджменту на основі обраних критеріїв доводить, що він має семантичну природу, тобто обслуговується інформаційним субстратом, або знаннями, що накопичила світова спільнота. Сутність його полягає у ціннісно-смысловій регуляції поведінки людини, що обумовлює ціннісно-смыслову детермінацію її поведінки і наявність двох принципово різних регуляторів: один з яких ґрунтується на культурі або досвіді людини і консервує систему шляхом інституціалізації її структури, а інший – виникає на функціонуванні смыслової сфери особистості, що створює нові смисли і обумовлює креативний характер діяльності менеджера [1, с.25-26]. Таке глибоко філософське розуміння менеджменту дозволить нам в подальшому сформулювати власні теоретичні сентенції щодо загального призначення менеджменту в діяльності прокуратури. З економічної точки зору, слід привести наступне визначення, менеджмент – наука про ефективне управління підприємством; вона включає вчення про принципи організації підприємства (юридична частина), про стратегію його розвитку (ідеологічна частина), про підбір персоналу (соціологічна частина) і способи оптимізації його роботи (психологічна частина) [2, с. 13-17]. Такими чином, бачимо, незважаючи на різницю в у сферах наукового пізнання, менеджмент розглядається як організуючий вплив, управління з метою забезпечення ефективного функціонування певного об'єкту (системи об'єктів) впливу. Традиційно для управлінської науки, підходів щодо розуміння вкрай важливого явища – управління достатньо багато, а наукові дослідження цього процесу сягають своєю історією в глибоку давнину.

Сьогодні менеджмент, на думку науковців, розуміється як загальна функція управління, яка існує для аналізу життєдіяльності суспільства, і виступає сучасним типом культури управління цим суспільством. На сучасному етапі більшість вчених вважають, що державні і публічні організації також повинні використовувати принципи і методи менеджменту, якщо вони хочуть досягнути поставлених цілей з мінімальними затратами і

максимальною ефективністю [3, 289]. Не вдаючись до аналізу теорій, які розроблені та визнані теоретиками управлінської науки, приведемо деякі думки вчених щодо розуміння цього процесу. Отже, у вузькому значенні — це адміністративна, виконавчо-розпорядча діяльність, а у широкому значенні — це організуюча, упорядковуюча діяльність, регулювання різних суспільних відносин шляхом комплексної діяльності всіх гілок державної влади — законодавчої, виконавчої, судової, їхніх органів, державних службовців (Чиркін В.Е.) [4]; управління — це особливий вид діяльності, що перетворює неорганізований натовп на ефективну, цілеспрямовану і продуктивну групу (М. Мескон) [5, с. 40]; управління — елемент, функція організованих систем різної природи (біологічних, соціальних, технічних), що забезпечує збереження їх певної структури, підтримку режиму діяльності, реалізацію їх програм і цілей [6, с. 1388]; управління — цілеспрямована дія на колективи людей для організації і координації їх діяльності у процесі виробництва (А.Г. Поршнева) [7, с. 13], [8]. Крім того, слід згадати позицію О. Ю. Оболенського, який зазначає, що існує окрема категорія менеджменту у сфері державного управління — «це спосіб спілкування з людьми; влада та мистецтво управління; уміння особливого виду і адміністративні навички; орган управління, адміністративна одиниця; інтеграційний процес, з допомогою якого професійно підготовлені спеціалісти формують організації й управляють ними шляхом встановлення цілей і розробки способів їх досягнення. Це сукупність процесів планування, організації, мотивації і контролю, спрямовані на те, щоб сформувані і досягнуті цілі організації через інших людей. Розглядається як форма практичної діяльності, що пов'язана з процесом прийняття рішень щодо найкращого використання ресурсів із метою досягнення запланованих завдань, що забезпечують постійний розвиток організації» [9, с. 178]. Уся різноманітність визначень управління не дає нам можливості віднайти суттєвих розбіжностей у розумінні цієї категорії та категорії менеджменту. Ми підтримуємо думку з приводу того, що менеджмент в якості організуючого процесу — це осучаснене поняття управління (окремі характеристики якого взяті у зарубіжних управлінців та вчених), яке перейняло в себе деякі особливості та специфіку адміністрування різних процесів за допомогою економічних, соціальних, психологічних та інших методів і головним призначенням якого є підтримання ефективності діяльності окремого колективу, підрозділу тощо. Згадавши про ефективність управління (менеджменту), слід погодитись з думкою Л. В. Кас'яненко поняття, яка «ефективне управління» визначає як сукупність послідовних дій, спрямованих на мотивацію кожного учасника певного виду діяльності з метою підвищення погодженості, координації та ефективності сумісної праці, що і мають кількісний вираз у вигляді співвідношення результатів і витрат, з урахуванням впливу зовнішнього середовища [8, с.18]. Усі зазначені вище положення мають значення для побудови теоретичної основи визначення менеджменту в органах прокуратури, який, окрім загальних, має також особливості притаманні для управлінської діяльності в правоохоронних органах. Розглянемо їх.

С.В. Петков щодо підрозділів органів внутрішніх справ зазначав, що якщо менеджмент в цілому — це упорядкування системи, тобто приведення її у відповідність з об'єктивними закономірностями, які діють у певному середовищі, то менеджмент в органах внутрішніх справ — свідоме та вольове дія на систему цих органів та їх структурних підрозділів з метою підвищення

ефективності їхнього функціонування для підвищення якості охорони громадського порядку та боротьби зі злочинністю [10, с.354]. У діяльності податкової міліції менеджмент набуває професійної модифікації поведінки працівника податкової міліції, яка обумовлена, детермінована тими багатьма принципами і функціями, які становлять сутність правового менеджменту [11, с.33].

На думку О.О. Кузьменко, менеджмент в органах податкової служби (сучасна назва - фіскальна служба (уточнено мною – О.М.)) – це встановлений законодавством процес діяльності податкових органів, який здійснюється для розгляду та вирішення позитивних індивідуально-конкретних (адміністративних) справ суб'єктами з метою надання фізичним та юридичним особам, а також резидентам і нерезидентам адміністративних послуг уповноваженими на це суб'єктами (посадовими особами) для виконання податковими органами законодавчо закріплених завдань та функцій [12, с.43].

Менеджментом у діяльності суду Т.А. Савел'єва розуміє діяльність з організації роботи суду, налагодження чіткої його роботи і створення умов для успішного виконання ним завдань та функцій, а також з організаційного забезпечення розгляду справ судом [13, с. 181].

Таким чином, узагальнення різноманітних підходів до розуміння менеджменту в діяльності правоохоронних органів дозволяє зазначити:

по-перше, менеджерська діяльність прямо обумовлена призначенням правоохоронного органу, його основними завданнями, цілями діяльності, функціями тощо;

по-друге, головним і принциповим моментом щодо менеджменту певного правоохоронного органу є намагання інтегрувати особливості загальноприйнятих та апробованих форм, методів менеджменту інших сфер (операційного, кадрового тощо);

по-третє, менеджмент в діяльності правоохоронного органу орієнтований на внутрішню організацію процесів функціонування органу, а також забезпечення ефективності цієї діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Шавкун І.Г. Менеджмент як соціокультурне явище: соціально-філософський аналіз. – Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук за спеціальністю 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії. – Інститут вищої освіти АПН України. - Київ, 2008. – 34с.
2. Глуценко Е.В. Теория управления / Е.В. Глуценко, Е.В. Захарова, Ю.В. Тихонравов. – М.: ВЕСТНИК, 1997. – 332 с.
3. Будзан Б. Менеджмент в Україні : сучасність і перспективи / Б. Будзан. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. – 349 с.
4. Чиркин В.Е. Государственное управление: Учебник. - М.: Юрист, 2001. 318 с.
5. Мескон М.Х. Основы менеджмента / М.Х.Мескон, М.Альберт, Ф.Хедоури. – пер. с англ. – М.: Дело, 2004. – 720 с.
6. Советский энциклопедический словарь / Гл. ред. А.М.Прохоров; редкол.: А.А.Гусев и др. - Изд. 4-е. – М.: Сов. энциклопедия, 1987. – 1600 с.
7. Управление организацией / под ред. А.Г. Поршневой, З.П. Румянцевой, Н.А. Соломатина. – М.: ИНФРА – М, 2000, - 669 с.

8. Кас'яненко Л. В. Податковий менеджмент в системі ефективного державного управління. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Донецький державний університет управління Міністерства освіти і науки України, Донецьк, 2011. – 250с.
9. Державне управління та державна служба : словник-довідник / уклад. О. Ю. Оболенський. – К. : КНЕУ, 2005. – 480 с.
10. Петков С.В. Менеджмент в органах внутрішніх справ (організаційно-правові основи): дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / С.В. Петков. – Харків: Національний університет внутрішніх справ, 2005. – 510 с.
11. Рябошапко В.І. Правовий менеджмент податкової міліції (теоретико-методологічний аспект) – Дисертація на здобуття наукового ступеню к.ю.н.: 12.00.01 (теорія та історія держави і права; історія політичних та правових вчень – Харків, Університет внутрішніх справ, 2000 – 200с.
12. Кузьменко О. О. Адміністративно-правове забезпечення менеджменту в державній податковій службі України. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Національний університет державної податкової служби України, Ірпінь, 2009. – 207с.
13. Савельева Т. А. Основные направления судебной политики в сфере гражданской юрисдикции / Т. А. Савельева // Правовая политика и правовая жизнь. – 2002. – № 1. – С. 175-183.